2017RGW12
Verslag van de vergadering van de Statencommissie Ruimte, Groen en Water van 23 januari 2017

Voorzitters:
mw. drs. A. Dekker (vanaf agendapunt 2.3)
mw. ir. J.C.V. Vaessen

Aanwezig:
drs.ing. P. van den Berg (gedeputeerde), R.W. Krol (gedeputeerde), mw. F.M. Arissen LLB (PvdD), drs. J.G. Boerkamp (D66), mw. E.J. Broere-Kaal (PVV), mw. H Chidi (D66), H. van Deún (PVV), mw.drs. N. Eijsbroek (VVD), drs. J. Germs (VVD), drs. C. de Heer (ChristenUnie), mw. W.M.M. Hoek (50PLUS), mw. H.J. Keller (PvdD), mw. T. Koelewijn-Koelewijn (CDA), drs. C.J. van Kranenburg (ChristenUnie), drs. C. de Kruijf (PvdA), P.C. Kroon MSc (GroenLinks), P. van Leeuwen (SGP), mw. M.G. Noordenbos (SP), mw. A.M. Poppe (SP), C. Westerlaken (CDA)

Van ambtelijke zijde aanwezig:
dr. R. Poort (griffier), W. Voorneman-Rikkers (verslag)

---

1. OPENING EN ALGEMEEN

1.1 Opening
De voorzitter, mevrouw Vaessen, opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom

1.2 Vaststellen agenda
De agenda wordt vastgesteld.

1.3 Mededelingen
De voorzitter vraagt aandacht voor de volgende bijeenkomsten:
- het gesprek dierenambulance hedenavond (19.30 – 21.00 uur);
- het werkbezoek LTO Noord op 30 januari (9.30 – 12.30 uur);
- de Expertmeeting Landbouwverkeer op 30 januari (12.30 – 16.45 uur);
- Werkbezoek Vitens op 6 februari (9.00 – 12.00 uur). Onder verwijzing naar de desbetreffende mail memoreert spreekster dat verzameld wordt in Soestduinen. Deelnemers worden verzocht zich via de griffie aan te melden.

Naar aanleiding van een desbetreffende opmerking van mevrouw Hoek, zegt de voorzitter in algemene zin toe dat werkbezoeken, bijeenkomsten, e.d. in het vervolg op de agenda van de Statencommissies zullen worden vermeld.
Desgevraagd door de heer Boerkamp, merkt de heer Poort op dat ervoor zal worden gezorgd dat deelnemers aan het werkbezoek LTO Noord op tijd bij de start van de Expertmeeting Landbouwverkeer kunnen zijn.

Mevrouw Dekker memoreert dat na afloop van deze vergadering een korte bijeenkomst is aangekondigd met de woordvoerders Wonen over de BOB Wonen. Hedenmorgen heeft een afrondende bijeenkomst plaatsgevonden van de BOB Wonen. Daarin is aan de orde geweest wat nu precies is opgehaald in de BOB, of dat allemaal een plek heeft kunnen krijgen en wat eventueel nog aan de gedeputeerde kan worden meegegeven voor het Uitvoeringsprogramma.
Afgesproken is de BOB af te ronden met een advies, waarin aan de gedeputeerde nog een aantal aandachtspunten wordt meegegeven. Kern daarvan is het verschaffen van kennis over hoe de woningmarkt zich ontwikkelt en, daar waar het kan, daarop de regie te voeren.

Er wordt naar gestreefd het einddocument in de volgende vergadering ter bespreking aan de commissie voor te leggen. Met de behandeling van het einddocument in een openbare vergadering wordt de BOB wonen conform de afgesproken procedure afgerond.
Op grond van het vorenstaande kan de aangekondigde bijeenkomst na afloop van deze vergadering vervallen.

De voorzitter deelt mede dat het idee is geopperd om het proces PRS/PRV te evalueren. Zij constateert, dat deze suggestie breed wordt gedragen.
De heer Boerkamp geeft mee daarbij de procedure ter zake van de Omgevingsvisie mee te nemen.
De heer Van Kranenburg kan zich voorstellen dat de evaluatie van het proces PRS/PRV de eerste opdracht wordt van de ad hoc commissie Omgevingsvisie die eventueel wordt ingesteld, zodat de leermomenten direct in het proces Omgevingsvisie kunnen worden meegenomen.
De voorzitter geeft aan dat hedenavond in het Presidium wordt gesproken over het al dan niet instellen van een ad hoc commissie Omgevingsvisie. Indien het instellen van deze commissie gewenst wordt geacht, kan dit wellicht pas in de Statenvergadering van maart worden bekrachtigd omdat de Statenvergadering in februari mogelijk komt te vervallen.
Mevrouw Broere deelt mede dat de PVV er, op grond van de wijze waarop het proces PRS/PRV is verlopen, moeite mee heeft als de evaluatie in tijd opschuift.
De heer Poort zet uiteen dat het voorstel is te komen tot een ad hoc commissie Omgevingsvisie. Dat houdt in dat deze formeel moet worden ingesteld in de PS-vergadering. Indien dit pas in maart kan plaatsvinden betekent dat niet dat niet in aanloop naar de formele instelling van start kan worden gegaan.
Op voorstel van de voorzitter wordt besloten de evaluatie PRS/PRV te agenderen voor de volgende vergadering.

De voorzitter memoreert dat de commissie op 20 januari jl. een memo heeft ontvangen over de afronding van de BOB Winkelleegstand en het proces Retailvisie. Spreekster stelt de commissie in de gelegenheid daarop te reageren.
De heer Van Kranenburg deelt mede dat de ChristenUnie hecht aan een intern gerichte, maar wel openbare, bijeenkomst eind april. Het doel van de bijeenkomst is wat de ChristenUnie betreft het in beeld brengen van de op dat moment beschikbare informatie. Op basis daarvan zal er in de visie van de ChristenUnie ook een stuk moeten komen over het provinciale belang (wat moet de provincie op korte termijn; wat moet de provincie richting de Omgevingsvisie). Voor de ChristenUnie is nog een vraag of dit nog in de procedure voor de bespreking in april kan worden ingebouwd.
De invoering van de Omgevingswet lijkt te worden uitgesteld tot 1 januari 2020. Spreker memoreert dat eerder is gevraagd iets te doen op het gebied van retail conform de kantoren. Dat bleek qua tijd niet haalbaar. Nu de provincie mogelijk een half jaar extra tijd heeft, is de vraag of dit alsnog kan.
Mevrouw Koelewijn deelt mede dat het CDA zich aansluit bij de ChristenUnie voor wat betreft een intern gerichte, maar wel openbare, bijeenkomst en de rol van de provincie.
Gedeputeerde Krol onderschrijft dat de invoering van de Omgevingswet mogelijk wordt uitgesteld tot 1 januari 2020, maar dit is nog niet formeel bevestigd en zal derhalve moeten worden afgewacht. Indien dat het geval is, onderschrijft hij dat zijn eerdere antwoord op de vraag van de ChristenUnie, of in het geval van retail een zelfde traject als bij kantoren zou kunnen worden gelopen, in een ander daglicht komt te staan. Hij is bereid de timetable naast de eventuele nieuwe omstandigheden te leggen. Los daarvan staat hij echter op het standpunt dat wel met elkaar de vraag dient te worden beantwoord of een zelfde traject als de kantoren nodig i.c. wenselijk is. Op het gebied van retail is er veel plancapaciteit en veel aan de hand. Spreker ziet zeker een positie voor de regionale overheid om daarin een rol te spelen, maar de vraag is of dat, mede in relatie tot de andere overheden, op dezelfde manier moet gebeuren als bij kantoren, waar de overtollige plancapaciteit gigantisch was.
De planning is dat de Retailvisie in juli in GS wordt behandeld, in september in RGW en eind september wordt vastgesteld in PS.

Desgevraagd door de heer Van Kranenburg, zegt spreker de timetable toe. Op zich kan deze op korte termijn worden verstrekt, omdat de huidige timetable slechts in het licht van de nieuwe planning behoeft te worden bekeken.

De heer Van Kranenburg vestigt de aandacht op motie 86 Veldwachters. Het memo, afdoening motie, betreft volgens de ChristenUnie meer een tussenrapportage omdat daarin staat dat het College onderzoek doet naar aanleiding van het gestelde in de motie. Voorts wordt aangegeven dat er nog een vervolg komt (in RGW van februari 2017). Op grond van het vorenstaande is de motie wat de ChristenUnie betreft nog niet afgedaan.
Gedeputeerde Krol onderschrijft dat er sprake is van een verwijzing naar nader onderzoek. Hij zegt de resultaten toe, zodra deze beschikbaar zijn.
De heer Van Kranenburg verzoekt op grond van het vorenstaande de motie vooralsnog op de Termijnagenda te handhaven, hetgeen door de voorzitter wordt toegezegd.

De heer De Kruijf memoreert de discussie over de invulling van het Bestuur van de Faunabeheereenheid. Van gedeputeerde Krol is een memo ontvangen met de mededeling dat de resterende zetels zullen worden ingevuld door de Dierenbescherming en het Utrechts Landschap. De PvdA hecht eraan waardering uit te spreken voor die invulling en het tempo waarin een en ander heeft plaatsgevonden. Het is een goede eerste stap, hetgeen de PvdA verheugt.

1.4 Verslagen Statencommissie Ruimte, Groen en Water van 21 november 2015 en verslagen Hooravonden PIP Kantoren 7 en 14 december 2016
De verslagen worden conform vastgesteld.

1.5 Rondvraag
Mevrouw Broere informeert naar de stand van zaken met betrekking tot de voorgenomen gesprekken met de heer Van Dorresteijn, O-gen en de gemeente Soest.
Gedeputeerde Van den Berg antwoordt dat hij op dit moment informatie verzamelt in de hoop dat er in het komende half jaar in dit 'taaie' traject tot een adequate oplossing kan worden gekomen. Hiertoe heeft hij op 20 januari jl. uitgebreid gesproken met de verantwoordelijk wethouder en heeft hij hedenmiddag een gesprek met de heer Van Dorresteijn, waarin hij ook zal uitleggen hoe de provincie handelt in het licht van de vastgestelde PRS/PRV.
Met O-gen moet nog een afspraak worden gemaakt. Overigens kijkt naast O-gen ook de gemeente naar eventuele geschikte berdrijven die bij de heer Van Dorresteijn voor het voetlicht kunnen worden gebracht.
Desgevraagd door mevrouw Broere, zegt de voorzitter toe dit onderwerp op de Termijnagenda te plaatsen.

De voorzitter memoreert dat de VVD heeft gevraagd naar de eerste ervaringen met de Landschapsverordening. Gedeputeerde Pennarts is niet aanwezig vanwege andere verplichtingen en het feit dat er voor haar geen andere agendapunten in deze vergadering aan de orde komen. Zij heeft verzocht mee te delen dat zij van mening is dat de Landschapsverordening te kort in werking is om nu al op de vraag in te gaan. Zij wil de Landschapsverordening na een jaar evalueren; de resultaten daarvan zullen uiteraard richting de commissie worden teruggekoppeld.
Desgevraagd door de heer Van Kranenburg, antwoordt de heer Germs geen concrete aanleiding te hebben dat er wat mis gaat. Op grond van het feit dat de commissie vorige week via een memo is geïnformeerd over het procesmatige beeld, was de VVD slechts benieuwd naar hoe het inhoudelijke beeld thans is. Er is aan bewustwording en informatieplicht voldaan. De VVD was benieuwd naar de eerste resultaten. Betreurd zou worden indien hierop een jaar moet worden gewacht. Wellicht is het mogelijk de commissie via een memo wat eerder aan de hand van wat casuïstiek te informeren.
De voorzitter zegt toe het verzoek aan gedeputeerde Pennarts te zullen overbrengen.

1.6 Termijnagenda (versie 17 januari 2017
Strategische Agenda, nieuwe accenten Vitaal Platteland
Mevrouw Koelewijn verzoekt om een nieuwe planning.

Motie 37A, bestrijd woningnood in de provincie Utrecht en motie 42, Sociale Woningbouw prominent op de agenda
Mevrouw Noordenbos deelt mede dat de SP op het standpunt staat dat de inhoud van de moties nog niet voldoende is gewaarborgd in het vastgestelde beleidskader. Op grond daarvan pleit de SP ervoor deze moties op de Termijnagenda te handhaven totdat het Uitvoeringsprogramma er is.
Desgevraagd door mevrouw Eijsbroek, bevestigt spreekster dat hedenmorgen wel aan de orde is gekomen dat een aantal punten zal worden toegevoegd aan het Uitvoeringsprogramma van het Beleidskader Binnenstedelijke Ontwikkeling. De SP constateert echter dat het aantal wachtenden op een huurwoning in ander halfjaar met 15.000 is gestegen. Op grond daarvan maakt de SP zich nog steeds zorgen dat de inhoud van de moties niet voldoende aan de orde gaat komen. De SP wil eerst zien dat het beleid daadwerkelijk verandert alvorens de desbetreffende moties als afgedaan te betitelen.
Gedeputeerde Van den Berg zet uiteen dat de moties zullen worden uitgevoerd in het licht van het vastgestelde beleidskader. Dat zal nader worden gepreciseerd in het Uitvoeringsprogramma. Op grond daarvan is spreker van mening dat de moties daarmee als afgedaan kunnen worden beschouwd en derhalve van de Termijnagenda kunnen worden afgevoerd.
Mevrouw Noordenbos geeft aan dat de SP zich kan voorstellen dat de moties op de Termijnagenda worden gehandhaafd totdat het Uitvoeringsprogramma er is.
De heer De Heer stelt voor bij de afronding van de BOB Wonen te beoordelen of de moties al dan niet zijn afgedaan.
De voorzitter constateert dat de commissie zich in dit voorstel kan vinden; daarmee zullen de moties tot de volgende RGW-vergadering op de Termijnagenda worden gehandhaafd.

De heer Germs constateert dat er behalve de Jaarrekening, Kadernota, Najaarsrapportage en Begroting nagenoeg geen te behandelen onderwerpen op de Termijnagenda van RGW staan; voor de Omgevingsvisie wordt naar verwachting een ad hoc commissie ingesteld. De VVD acht dit te mager en vraagt zich af of de commissie niet, in plaats van afwachten tot het College daarmee komt, zelf onderwerpen moet aandragen die zij wil bespreken.
De heer Boerkamp merkt op dat de agenda vooral leeg lijkt, hetgeen in de afgelopen periode tot december waarschijnlijk ook het geval is geweest. Op de Termijnagenda bv. de groslijst staat een aantal onderwerpen met een planning vermeld, dat wat D66 betreft als bespreekpunten op de Termijnagenda kan worden opgevoerd zodat meer een (voorspellend) overzicht ontstaat dan een zoekplaatje (o.a. Infosessie Ontwerp inpassingsplan Kantoren); eerder deze vergadering is ook al de Retailvisie genoemd (september).
De heer De Kruijf sluit zich aan bij het betoog van de VVD. Het geldt echter niet alleen voor RGW. Spreker kan zich voorstellen dat het Presidium hier zorgvuldig naar kijkt en daarbij de in deze commissie naar voren gebrachte suggesties betrekt.
De voorzitter zegt toe dit punt te zullen meenemen naar het Presidium.
De heer De Heer sluit zich aan bij het betoog van de VVD en D66. Bij de Toezeggingen staat o.a. een memo over de werkwijze met het 'fosfaatplafond'. Wellicht kan dat worden meegenomen bij de Landbouwvisie, dat nog niet op de Termijnagenda staat. De Expertmeeting Deltaprogramma is geschrapt; daarvoor in de plaats komt een jaarlijkse Waterdag met maatschappelijke partners. Hij memoreert dat de provincie een politieke keuze zal moeten maken ten aanzien van de watervoorziening Groen Hart. De ChristenUnie heeft daarover zowel in het kader van de Natuurvisie als de PRS vragen gesteld, waarop geen antwoord is gekomen. De ChristenUnie stelt voor de concretisering en meekoppelkans van het Deltaprogramma mee te nemen in het kader van de eerstvolgende Waterdag.

Mevrouw Broere vraagt zich, op grond van de constatering dat de Termijnagenda mager is, af waarom een ad hoc commissie Omgevingsvisie in het leven wordt geroepen. De PVV kan zich voorstellen dat dit onderwerp gewoon in de reguliere commissievergadering wordt besproken.
De heer Boerkamp wijst er in reactie op het betoog van de PVV op dat juist het signaal wordt afgegeven dat er veel onderwerpen aankomen die op de Termijnagenda zouden moeten staan waardoor deze zeker gevuld raakt.
Mevrouw Eijsbroek merkt op dat de VVD er bv. behoefte aan heeft om in het kader van de Kantorenaanpak tussentijds geïnformeerd te blijven. Voorgesteld wordt dit als vast punt op de RGW agenda op te nemen.

Ontwikkelingen van zorgappartementen Helsdingen (gemeente Vianen)
Gedeputeerde Van den Berg licht toe dat thans een ontwerp bestemmingsplan voorligt bij de gemeenteraad Vianen, waarin de zorgen met betrekking tot eventuele knelpunten richting PRS/PRV zijn weggenomen. Spreker zal de stand van zaken eveneens via een memo aan de commissie doen toekomen.

Projectvoortgang van de Van Braam Houckgeestkazerne te Doorn
Gedeputeerde Van den Berg rapporteert dat GS op 13 december jl. hebben besloten om de eind 2016 aflopende intentieovereenkomst te verlengen, omdat er om de volgende redenen sprake was van enige vertraging. De gemeente Utrechtse Heuvelrug heeft besloten om het Participatieplan vast te laten stellen door de gemeenteraad, hetgeen tijd heeft gevergd. Voorts is de Van Braam Houckgeestkazerne door het COA onderzocht als mogelijke locatie, maar uiteindelijk afgevallen. Daarnaast heeft een aantal deelonderzoeken naar de ontwikkelingsmogelijkheden op deze locatie wat langer geduurd. In het Participatieplan, dat inmiddels op 19 december jl. door de gemeenteraad is vastgesteld, is een planning opgenomen. In de informatiesessies is ruimte voor raads- en Statenleden opgenomen om zich uit te spreken over de scenario's, die op dit moment worden uitgewerkt. Spreker zegt vorenstaande informatie eveneens via een memo aan de commissie te doen toekomen.

Inpassingsplan Geluidwal Veldhuizen.
Gedeputeerde Van den Berg wijst erop dat motie 61 "Kernrandzone Veldhuizen" destijds is verworpen; het gaat met name om de geluidwal Veldhuizen. In Woerden is een motie aangenomen waarin wordt opgeroepen bij het ontwerpen van de geluidswal te kijken naar de mogelijkheden dit te combineren met zonnepanelen. Die mogelijkheid wordt op dit moment door de Stad Utrecht onderzocht.

Prattenburg: reflectie op doorlopen proces
De voorzitter memoreert dat in de laatste Statenvergadering een besluit is genomen over het inpassingsplan. Op grond hiervan informeert zij in hoeverre de commissie nog behoefte heeft aan een reflectie op Prattenburg.
De heer Germs stelt dat de voorbereiding jaren in beslag heeft genomen. De VVD stelt voor het proces thans in het werkveld te laten plaatsvinden.
Naar aanleiding van een desbetreffende opmerking van de heer De Heer, kan gedeputeerde Van den Berg zich voorstellen dat hij met een notitie komt met een aantal punten naar aanleiding van het proces Prattenburg waaruit lering kan worden getrokken voor eventuele toekomstige provinciale inpassingsplannen.
De voorzitter concludeert dat dit punt op de Termijnagenda wordt gehandhaafd in afwachting van de toegezegde korte reflectie van gedeputeerde Van den Berg.

Met in achtneming van het besprokene, wordt de Termijnagenda vastgesteld.

2. RUIMTE

2.1 Presentatie Jaarplan Provinciale Commissie Leefomgeving PCL
De voorzitter heet de vertegenwoordiging namens de PCL welkom en geeft vervolgens het woord aan mevrouw De Wit, voorzitter PCL, voor een korte presentatie.
Mevrouw De Wit geeft aan dat zij het Jaarplan kort zal inleiden. De PCL verneemt graag van de commissie hoe naar het Jaarplan wordt gekeken en welke suggesties/aandachtspunten de commissie de PCL nog zou willen meegeven.
Nadenkend over het Jaarplan, kwam de PCL in eerste instantie tot een lijst van 30 – 35 onderwerpen, waarin zij zich zou willen verdiepen en waarover zij een advies zou willen uitbrengen. Overwogen is dat dit niet verstandig zou zijn, op grond waarvan met enige moeite is uitgekomen op 7 onderwerpen. Bij deze onderwerpen is van belang, dat:

- de timing dusdanig is dat het aansluit op het proces van menings- en besluitvorming van de Staten, in de zin dat nog enige invloed kan worden uitgeoefend;
- de PCL met wisselende vormen qua advisering komt (een activiteit, een kort advies, een mondeling gesprek).

Inhoudelijk verzoekt de PCL met name te reageren op de vragen wat de commissie prioriteit vindt, welke aandachtspunten de commissie zou willen meegeven bij de verschillende adviesthema's, of er eventueel nog andere thema's zijn waarover de PCL zich eventueel zou kunnen buigen; als de commissie opmerkingen, wensen, vragen heeft over het samen optrekken bij de tot standkoming van de advisering, is de PCL daarnaar ook benieuwd.
Vervolgens licht spreekster de 7 gekozen adviesthema's als volgt kort toe.

1. Smart mobility. Dit gaat over slimme oplossingen, waarbij mobiliteit heel breed moet worden gezien.
2. a. Visie op landbouw; duurzame landbouwontwikkeling m.n. het visieaspect; hoe wordt daarnaar gekeken, niet alleen voor de komende paar jaar, maar echt op langere termijn.
   b. Toekomst Veenweidegebieden, waarmee de PCL al een tijdje bezig is; tijdens een excursie in het Veenweidegebied heeft de PCL innovaties gezien en een aantal invalshoeken vernomen die volgens haar interessant zijn om de ingewikkelde problematiek van veenweiden aan te pakken.
3. Energietransitie. Enkele maanden geleden heeft de PCL daarover een advies uitgebracht en daarbij aangekondigd dat zij voor zichzelf een rol ziet in het vinger aan de pols houden bij de uitvoering (zowel procesmatig als inhoudelijk).
4. Leegstand en transformatie van gebouwen, waarbij de PCL voornamelijk ingaat op retail. De PCL zal zich voegen in het proces rondom de gedachtenvorming ter zake van een Retailvisie en daarover advies uitbrengen.
5. Provinciale Omgevingsvisie. De PCL zal een advies uitbrengen over de Omgevingsvisie en de implementatie daarvan. Er wordt gesproken over het instellen van een aparte commissie Omgevingsvisie. De PCL kan zich voorstellen dat zij een aantal keren overleg voert met die commissie.
6. Netwerksamenleving. Binnenkort kan al een advies tegemoet worden gezien over de wijze waarop de provincie zich voegt in de netwerksamenleving, of de provincie de netwerksamenleving goed benut en wat de PCL daarover nog meegeeft.
7. Digitalisering en datagebruik. Het is nog niet zeker of dit een adviesonderwerp wordt. Voor de PCL is dit in eerste instantie een verkenningsonderwerp. De PCL zal zich buigen over de vraag hoe dat slimmer/beter kan, wat er allemaal al gebeurt, hoe de provincie en de PCL als adviesorgaan goede feeling verkrijgt om die invalshoeken te betrekken bij zowel visievorming als beleidsontwikkeling.

De heer Van Deún geeft aan dat het de PVV verheugt dat de PCL zelf haar programma samenstelt, zij het wel op kosten van de provincie. Spreker memoreert dat de PVV altijd heeft geuit geen behoefte te hebben aan dergelijke verplichte adviezen die als linkse adviezen worden, gezien met ondersteuning van de elite, waarvan het volk in ieder geval geen brood eet.

De heer Van Kranenburg wijst erop dat bij democratische meerderheid is besloten dat de Staten gebruik wensen te maken van de diensten van de PCL. Geïnformeerd wordt of de PVV daar iets op tegen heeft.
De heer Van Deún antwoordt dat de PVV niet tegen democratie en democratische besluiten is. Hij is echter van mening dat de PPV in deze ten allen tijde mag uiten dat zij het niet eens is geweest met dat besluit.
Naar aanleiding van een desbetreffende opmerking van de heer Van Kranenburg zet spreker uiteen dat de PVV in deze niet achteruit schopt. Er komen verkiezingen aan en wellicht een geweldloze revolutie waarin zaken gaan veranderen.
Spreker vervolgt zijn betoog. Hedenmorgen las hij dat er ongeveer 30.000 daklozen zijn. De wachttijd voor een sociale huurwoning voor de middenklasse is meer dan tien jaar. Aan de PCL wordt verzocht een advies te geven hoe de komende jaren een miljoen eengezinswoningen kunnen worden gebouwd, want daaraan is kennelijk behoefte en het liefst met een tuin en binnen de rode contour. Dat kan volgens de PVV niet, maar daarover komt de PCL ook niet met een advies terwijl de PCL wel aangeeft graag in te gaan op lastige punten.
Spreker herhaalt dat de PVV niet zit te wachten op de adviezen van de PCL en dit adviesorgaan liever vandaag dan morgen zou willen opheffen, maar dat kan inderdaad niet; wellicht wel na 15 maart a.s.

Mevrouw Hoek memoreert dat 50PLUS zich zorgen maakt over de leegstand van de gebouwen met een agrarische bestemming. Het is een lastig daarop een andere bestemming te verkrijgen. Daarnaast is de vraag hoe moet worden omgegaan met de grond van agrariërs die stoppen. Soms wordt de grond door een buurman gekocht, maar dat is niet altijd het geval of mogelijk. 50PLUS mist daarop een visie.
Met betrekking tot Wonen sluit 50PLUS zich aan bij het betoog van de PVV.

Mevrouw Koelewijn merkt op dat het CDA, in tegenstelling tot de PVV, ten aanzien van de bouwopgave wel oplossingsgericht is. Misschien is het goed dat de PCL in deze ook kijkt naar het ARK-advies, waarin over binnendorpelijk verdichten wordt gesproken.
De heer Van Deún bestrijdt dat de PVV niet oplossingsgericht is. Zij draagt voldoende zaken aan. Er zou begonnen kunnen worden met het sluiten van de grenzen, waarmee een grote instroom wordt tegengegaan en daarmee de grote vraag naar nieuwe woningen.
De voorzitter wijst erop dat de provincie daarover niet gaat.
Mevrouw Koelewijn vervolgt haar betoog.
Met betrekking tot adviesthema 2a. duurzame landbouw, wordt geïnformeerd naar de rol van de PCL. Het CDA leest daar toch iets meer op het gebied van economisch vlak, ondernemerschap en op het boer zijn (het inhoudelijke). De vraag is of dit wel aan de orde is. Het CDA acht het niet verstandig daarop gericht te zijn.
Met betrekking tot adviesthema 2b. toekomst veenweidegebieden, constateert het CDA een vrij brede insteek. Geïnformeerd wordt of dit over de landbouw gaat, de effecten van de bodemdaling of de Groene Hart discussie. Voorts is de vraag of dit niet een onderdeel is van de Landbouwvisie.
Met betrekking tot adviesthema 4. leegstand en transformatie van gebouwen, sluit het CDA zich aan bij het betoog van 50PLUS. Er ligt nu een focus op retail. Wellicht is het goed ook te kijken naar de leegstand van agrarisch vastgoed, temeer omdat de Staten daarvoor bij de behandeling van de PRS/PRV veel aandacht hebben gehad en gevraagd.
In aanvulling hierop vraagt het CDA aandacht voor de rol van een van de PCL-leden m.n. de heer Van de Griendt, die werkzaam is bij BPD. De vraag is of bij dit onderwerp geen sprake is van belangenverstrengeling.
Ten aanzien van adviesthema 5. Omgevingsvisie, kan het CDA zich niet geheel aan de indruk onttrekken dat beleid wordt ontwikkeld, terwijl was afgesproken om vrij beleidsarm te blijven.

Mevrouw Noordenbos geeft de PCL mee ten aanzien van de adviesthema's 1, 3, 4, 5 en 7 in te zoomen op een bepaald gebied bv. Overvecht. In dat geval wordt het in de visie van de SP veel concreter.

De heer Van Leeuwen merkt, naar aanleiding van de opmerking van 50PLUS, op dat mensen in de visie van de SGP in de rij staan om vrijkomende agrarische grond over te nemen. De SGP pleit er dan ook voor de markt zijn werk te laten doen en niet vanuit de provincie in te grijpen.
De SGP sluit zich aan bij het betoog van het CDA over het binnendorpelijk verdichten.
Voor de SGP zouden drie adviesthema's de prioriteit moeten krijgen.
In de eerste plaats de Toekomstvisie op de landbouw en het landelijk gebied. De SGP ziet in de agrarische sector belangrijke ontwikkelingen in de richting van meer duurzaamheid en dierenwelzijn. Het is goed dat aan dit thema aandacht wordt besteed. De SGP pleit ervoor dit wel te doen in overleg met de agrariërs zelf, zodat er geen wereldvreemde regels worden bedacht, maar de agrariërs worden ondersteund in hun zoektocht naar een evenwicht tussen duurzame bedrijfsvoering en financiële haalbaarheid; het is immers algemeen bekend dat er meer wordt bereikt in gezamenlijk overleg dan als er iets wordt opgelegd. Ter illustratie wordt gewezen op het manifest gezonde leefomgeving van Food Valley.
In de tweede plaats de Omgevingsvisie. In de beweging naar de Omgevingsvisie is zichtbaar dat de overheid minder gaat denken in belemmeringen en meer in kansen. In die lijn ziet de SGP graag de aandacht voor de Omgevingsvisie. Getracht moet worden de neiging te weerstaan om de ontstane beleidsvrijheid direct weer op alle mogelijke manieren dicht te timmeren.
In de derde plaats de Netwerksamenleving. Door de provincie wordt bij initiatieven vanuit de samenleving altijd ingezet op een goede samenwerking. Het Bestuur slaagt er echter nog onvoldoende in een verbinding te leggen met burgers en maatschappelijke organisaties. Volgens de SGP zijn daarin echt nog stappen te zetten. De vraag is hoe initiatieven vanuit de burgers serieus kunnen worden genomen en hoe tegemoet kan worden gekomen aan mensen die het vertrouwen in de overheid kwijt zijn geraakt of dreigen te raken.
De SGP heeft geen aanvullende adviesthema's. In algemene zin wil de SGP wel graag inzicht in de manier waarop de mensen in het veld en organisaties worden/zijn betrokken bij de adviezen en hoe de PCL tot haar oordeel is gekomen.
Mevrouw Hoek merkt, in reactie op het pleidooi van de SGP om in het kader van de vrijkomende agrarische grond de markt haar werking te laten doen, op dat het regelmatig voorkomt dat van grondgebonden op niet-grondgebonden veehouderij wordt overgegaan. Steeds meer koeien worden in de stallen gehouden. In de Veenweidegebieden wordt het steeds drassiger en moeilijker om de grondgrondgebonden veehouderijen in stand te houden. Bij vrijkomende grond zullen er ongetwijfeld buren zijn die een stuk grond willen overnemen, maar dit is niet per definitie een vanzelfsprekendheid, waarmee de zorg blijft dat een deel van die grond niet te verhandelen is op een normale manier.
De heer Van Leeuwen informeert naar concrete voorbeelden. De SGP kent die niet. Over het algemeen wordt die grond heel snel aan een volgende eigenaar overgedragen.
Mevrouw Hoek kent wel een aantal voorbeelden en weet eveneens dat diegenen die de grond willen overnemen tegen bepaalde toekomstige bestemmingen aanlopen (bv. EHS, Natura 2000).
De heer Van Leeuwen merkt op dat het om vrijkomende agrarische gronden gaat die in de visie van de SGP niet zijn belast met bestemmingen als EHS, Natura 2000.

Mevrouw Eijsbroek geeft aan dat de VVD, evenals het CDA, voor de oplossingsgerichtheid is.
Als het gaat om prioritering in de adviesthema's gaat de interesse van de VVD met name uit naar Smart Mobilitly, Leegstand en transformatie van gebouwen en de Provinciale Omgevingsvisie. De VVD sluit zich aan bij de opmerking van het CDA en 50PLUS om het agrarisch vastgoed daarin mee te wegen; dat kan ook deels bij de Toekomstvisie Landbouw.

De heer Boerkamp geeft aan dat D66 een integraal toekomstgerichte aanpak van het Veenweidegebied grote woorden vindt voor iets dat in de komende tijd vorm moet krijgen. D66 wil dit wat gerichter zien en het advies juist op onderdelen inzoomen.
De advieslijn over de Provinciale Omgevingsvisie is erg instrumenteel belicht. D66 pleit ervoor aan te geven op welk onderwerp zou moeten worden gefocust. Dan is de Omgevingsvisie slechts een instrument en misschien zijn er juist andere middelen om op dat onderwerp al dan geen provinciale rol te pakken. D66 pleit er derhalve voor niet de Omgevingsvisie maar juist het onderwerp centraal te stellen waar het advies toe dient.

De heer De Kruijf hecht er in de eerste plaats aan op te merken dat de Staten op allerlei onderwerpen best een positieve impuls kunnen gebruiken. Wat de PvdA betreft wordt op dat moment dankbaar gebruik gemaakt van de adviezen van de PCL.
Over de zeven adviesthema's heeft de PvdA op zich niet veel op te merken. Wel is de PvdA benieuwd welke onderwerpen zijn afgevallen.
De PvdA is van mening dat bij de zeven adviesthema's wel de vraag moet worden gesteld wat de toegevoegde waarde is van de provincie. Bij Smart Mobility ziet de PvdA die wat minder, maar de PCL heeft daarvoor wellicht overwegingen. Als het gaat om de Toekomstvisie Landbouw, Energietransitie en leegstand retail hecht de PvdA, op grond van haar kennis en kunde, aan een advies van de PCL.
Bij het volgende agendapunt, presentatie ARK, zal waarschijnlijk worden gesproken over binnendorpelijk bouwen. Dat is in de visie van de PvdA typisch een onderwerp dat hier tegenaan ligt. Geïnformeerd wordt of de PCL en de ARK hierover contact hebben en hoe dat werkt.
De PCL geeft aan speels te willen omgaan met de vorm van de adviezen. De PvdA is groot voorstander van het type korte adviezen; wat hij thans ziet is redelijk standaard.
Het verbaast de PvdA enigszins dat de PCL in gesprek gaat met wethouders. Geïnformeerd wordt hoe de relatie van de PCL met die overheid is, omdat de PCL feitelijk een adviseur is van GS en PS.

De heer Kroon geeft aan dat GroenLinks zich kan vinden in de adviesthema's. Als het gaat om prioritering is dat wat GroenLinks betreft Smart Mobility, Toekomstvisie Landbouw en landelijk gebied zowel de duurzame landbouw als de Veenweidegebieden en de Omgevingsvisie als groot project voor de komende jaren. De input van de PCL daarbij wordt zeker als toegevoegde waarde gezien.
Voor het overige heeft GroenLinks op dit moment geen aanmerkingen of andere thema's die zij toegevoegd zou willen zien.

Mevrouw Keller deelt mede dat de PvdD bij de duurzame landbouw de biologische landbouw mist die, zoals vandaag nog in het nieuws is geweest, groeiende is. Dat vindt de PvdD een belangrijke ontwikkeling. Aan de PCL wordt verzocht dit als zodanig mee te nemen.

De heer Van Kranenburg deelt mede dat de ChristenUnie zich kan vinden in het voorliggende programma. Het is wel behoorlijk ambitieus, waarover al een aantal opmerkingen is gemaakt. Enige versmalling hier en daar lijkt de ChristenUnie wel gewenst, hetgeen overigens verder aan de PCL wordt overgelaten.
Spreker hecht eraan op te merken dat de manier waarop hedenmiddag politiek wordt bedreven naar aanleiding van een programma van een commissie die door de Staten zelf is ingesteld hem stoort. Een advies van de PCL is niet links of rechts; een ieder kan daarmee doen en laten wat hij/zij wil.
In reactie op het betoog van het CDA, informeert spreker wie heeft afgesproken dat in het kader van de Omgevingsvisie beleidsarm zou worden gebleven.
De heer Westerlaken antwoordt dat dit o.a. in het Coalitieakkoord staat en dat dit eveneens aan het einde van de vorige Statenperiode bij de voorbereiding op de ontwikkeling van de Omgevingsvisie als Statencommissie is besloten.
Naar aanleiding van een desbetreffende opmerking van de heer Van Kranenburg, geeft spreker aan dat dit in de laatste Statenvergadering is herbevestigd bij de Herijking PRS/PRV.

De heer Van Kranenburg staat op het standpunt dat de PCL de ruimte moet hebben de Staten te verrijken met adviezen vanuit haar expertise, zienswijze en kennisvergaring. Op basis van het advies is het vervolgens aan de Staten om te overwegen of het standpunt met betrekking tot beleidsarm al dan niet moet worden gehandhaafd. De ChristenUnie is er geen voorstander van de PCL aan de voorkant mee te geven geen adviezen te geven die het beleid gaan beïnvloeden.
Het lijkt spreker een goede suggestie dat de PCL communiceert met de nog in te stellen ad hoc commissie Omgevingsvisie.
Tot slot wijst spreker erop dat in de laatste Statenvergadering twee moties zijn aangenomen richting de nieuwe Omgevingsvisie. De ChristenUnie beveelt deze onder de aandacht van de PCL aan.

De heer De Kruijf memoreert dat eerder in deze vergadering is gesproken over de invulling van de Termijnagenda van RGW. Het lijkt spreker goed dat afstemming plaatsvindt tussen de planning van RGW en de PCL.

Mevrouw De Wit bedankt de commissie voor de input.
Van verschillende kanten zijn opmerkingen gemaakt over de relatie van de PCL met wethouders, agrariërs en andere belangrijke stakeholders. De PCL doet het werk van de provincie niet over. Voor een goede beeldvorming wordt echter steeds gezocht naar diegenen die de PCL kunnen informeren ter ondersteuning van een zo goed mogelijke advisering richting de Staten. De PCL is niet zoals de Staten gebonden aan een uitgebreid participatietraject. Het is voor de PCL informatievergaring en zij zal daarin ook transparant zijn.
Spreekster ondersteunt de suggestie om tot een afstemming van de planning te komen.
Er is een opmerking gemaakt over een van de leden van de PCL die zich in zijn dagelijkse werk bezighoudt met een van de onderwerpen waarover hij adviseert. Spreekster licht toe dat de leden van de PCL niet werkzaam zijn bij de provincie maar elders. In haar visie lukt het de leden tot nu toe goed om belangenverstrengeling te voorkomen.
Er vindt afstemming plaats tussen de PCL en de ARK. Soms wordt samen met elkaar opgetrokken bv. in het geval van de Veenweidegebieden en soms blijft een ieder op het eigen domein en informeren zij elkaar.
In de visie van spreekster is het criterium beleidsarm dan wel beleidsrijk niet het belangrijkste in het kader van de Omgevingsvisie. Als de provincie nadenkt over haar visie voor de komende jaren zal moeten worden gekeken naar relevante ontwikkelingen. Dat betekent niet perse dat het een dichtgetimmerd beleidsboek moet worden. Dat is ook niet de geest van de Omgevingsvisie.
De Omgevingsvisie is niet zomaar een ‘instrumentje’. Het is een manier van denken en een manier van zich als provincie verhouden tot haar omgeving. De PCL vindt het op grond daarvan wel een belangrijk adviesthema. De PCL zal het zeker over inhoud hebben, maar zij ziet met name het proces, de participatie en de manier van integraal samenwerken van stakeholders in het licht van die nieuwe Omgevingsvisie als haar adviesthema.

De heer Van der Steenhoven licht toe dat gekozen is voor Smart Mobility omdat een ieder bekend is wat er rond mobiliteit in de provincie Utrecht aan de hand is; oplossingen daarvoor zijn gewenst gebruik makend van moderne techniek. Er is een grote groep mensen die geen gebruik maakt van mobiliteit omdat ze daartoe bv. qua inkomen niet in staat is. Met name in Overvecht zijn interessante experimenten gaande die wellicht kunnen worden vertaald naar adviezen voor de hele provincie. Het gaat dan om energiebesparing, maar ook over mogelijkheden om mensen die geen vervoer hebben of dat bv. niet kunnen betalen wel mobiel te krijgen, omdat dit een voorwaarde is om te kunnen participeren. De PCL kijkt daar nadrukkelijk naar. Daarnaast wordt gekeken naar de moderne technologie en data die steeds meer beschikbaar komen op het gebied van mobiliteit. De PCL denkt derhalve dat het een alleszins relevant onderwerp is voor de provinciale overheid.

De heer Van Etteger memoreert dat veel opmerkingen zijn gemaakt over de Landbouwvisie, hetgeen als een belangrijk onderwerp is aangemerkt. De PCL brengt alleen advies uit aan de provincie. Er is

een aantal zaken dat niet goed gaat. Ter illustratie wijst spreker op de veenbodemproblematiek. Nagedacht moet worden hoe daarmee moet worden omgegaan. Dat betekent dat nagedacht moet worden over de toekomst van landbouw, over hoe het anders zou moeten/kunnen. Als de komende vier jaar niets aan de bodemdaling wordt gedaan is er 4 cm weg. Dat levert problemen op voor de langere termijn. De PCL ziet het als een van haar taken om over de korte termijn heen te kijken en daar wat over te zeggen. Uiteraard gebeurt dat in samenspraak met boeren. De PCL is in het Veenweidegebied gaan kijken. De vraag is in hoeverre het huidige probleem samenhangt met de manier van bedrijfsvoering, met regels rondom waterpeilen/pijlindexaties. Dat zijn aspecten die de PCL allemaal tracht uit te zoeken.
Mevrouw Hoek geeft aan in een gebied te wonen waar al sprake is van hele grote problemen bv. op het gebied van de riolering. Het rioleringssysteem is op heel veel plaatsen, m.n. in de steden, sterk verouderd, waardoor het niet mee kan gaan met de daling. Zij vraagt derhalve aandacht voor het feit dat 4 cm daling over vier jaar al een heel groot probleem is.
Mevrouw Poppe voegt hieraan toe dat de provincie er al heel goed van doordrongen is dat er in de Veenweidegebieden heel snel iets moet gebeuren. De SP pleit derhalve voor een advies van de PCL op basis waarvan de provincie hierin echt verdere stappen kan zetten.

De voorzitter resumeert dat voldoende input is gegeven voor het Jaarprogramma van de PCL. De adviezen worden met belangstelling afgewacht. Spreekster bedankt de afvaardiging namens de PCL voor hun komst en inbreng en sluit de bespreking over dit onderwerp vervolgens af.

2.2 Meerjarenprogramma Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit en advies omgevingsvisie
De voorzitter heet de heer Roncken, ARK, welkom en geeft hem vervolgens het woord voor een toelichting op zijn Meerjarenprogramma.

De presentatie van de heer Roncken is als bijlage bij het verslag gevoegd. Kortheidshalve zij verwezen naar de inhoud.

De heer Westerlaken geeft aan dat het ARK advies 2016 hem heeft verrast. Hij heeft het advies gelezen, in de vorm zoals ook zojuist in de presentatie gebracht, als met elkaar samenhangend en niet als enkele losse onderdelen, hetgeen hem verheugt.
Spreker geeft mee dat het CDA gecharmeerd is van binnendorpelijke verdichting. Het CDA zou graag zien dat alle andere genoemde elementen, w.o. mobiliteit en gebruik van data, vanuit het binnendorpelijke verdichten worden opgepakt. Het kan een belangrijke opgave worden voor deze regio om de woondruk op de stad op een kwalitatief verantwoorde manier te verspreiden over de provinci,e met gebruikmaking van alle nieuwe ontwikkelingen die op de provincie afkomen; deze zijn feitelijk in het voorliggende stuk genoemd, maar nog beter naar voren gebracht in de presentatie.

Mevrouw Noordenbos geeft aan dat het de SP verheugt dat op onderdelen wordt gewaarschuwd voor marktwerking omdat zaken door elkaar worden gebouwd die niet goed bij elkaar passen.
Het binnendorpelijk verdichten vindt de SP een interessant thema. Dat is een thema waar de ARK echt wat zou kunnen betekenen. In die zin betreurt de SP dat in deze een prijsvraag wordt uitgezet.
Met betrekking tot de opmerking over het gebruik van data, vraagt de SP zich af waar de ARK die wetenschap vandaan heeft gehaald. Overigens staat de SP op het standpunt dat de ARK niet door de provincie is aangesteld voor de ICT.

Mevrouw Hoek sluit zich aan bij de opmerking van de SP dat binnendorpelijk verdichten een interessant thema is.
Desgevraagd door spreekster, antwoordt de heer Roncken de heer Peter van Gogh niet te kennen.
Mevrouw Hoek licht toe dat Peter van Gogh de klimatologische stad heeft ontworpen. Zij zegt toe de ARK daarover van informatie te voorzien. Dat biedt wellicht kansen in het kader van het binnendorpelijk verdichten.

De heer Boerkamp vestigt de aandacht op de sheet met de tunnelbak en geeft aan dat de bak wel de barrièrewerking van een weg beperkt.
Voorts vestigt hij de aandacht op het plan van een parklandschap rondom Utrecht en de omliggende gemeenten. Geïnformeerd wordt welke rol de provincie hierin zou kunnen pakken om de barrièrewerking weg te nemen en zonder het dicht te regelen, zodat het echt een toegevoegde waarde krijgt.

De heer Van Leeuwen zet uiteen dat de ARK belangrijk is op het gebied van ruimtelijke kwaliteit; hij wordt met publiek geldt betaald. Op grond van het vorenstaande is de SGP van mening dat de adviezen van de ARK serieus moeten worden genomen en standaard zouden moeten worden geagendeerd. Volgens de SGP is overigens de afspraak dat GS adviezen van de ARK voorzien van een standpunt en aangeven wat daarmee wordt gedaan. Dat mist de SGP thans, hetgeen wordt betreurd.
Voorts merkt spreker op dat het voorliggende stuk van eind oktober dateert. Geïnformeerd wordt waarom dit pas nu ter bespreking voorligt.
Inhoudelijk merkt spreker op dat het eerste advies in de visie van de SGP de aandacht verdient. Het gaat er straks om het midden te vinden tussen regels, geen regels en te strakke regels. Daarbij dient maatwerk wat de SGP betreft leidend te zijn. Het kan niet de bedoeling zijn dat de nieuwe beweging in de Omgevingswet weer ongedaan wordt gemaakt door te strakke provinciale regels. De ARK wijst er echter terecht op dat het ook naar de andere kant kan doorslaan. De SGP acht van belang dat daarin het midden wordt gevonden.
Het tweede advies bevat een zeer behartigingswaardig element. Er wordt hier gewezen op creatieve manieren van duurzaamheid. De SGP is geen doorgeslagen milieuactivist, maar van deze nuchtere zoektocht naar het terugdringen van milieuvervuiling en slimme manieren voor schone energie is de SGP een voorstander.
Met het derde advies is de SGP het minder eens. Aan het College wordt geadviseerd oog te hebben voor kleine kernen die alleen maar kunnen uitbreiden binnen de contour door groen op te offeren. Dat kan niet de bedoeling zijn. Creativiteit in de ruimtelijke middelen kan altijd op de steun van de SGP rekenen, mits er steeds wordt gezocht naar draagvlak bij omwonenden. Ontwikkelingen van onderop moeten waar mogelijk worden ondersteund. Creativiteit is daarbij meer dan welkom.
Het vijfde advies vindt de SGP overbodig. De SGP gaat er vanuit dat de provincie voorop loopt in digitale visievorming.

Mevrouw Chidi geeft aan dat de ARK refereert naar een nieuwsbrief die naar meer dan 1000 mensen wordt gestuurd. Geïnformeerd wordt of dat al is gebeurd, naar wie de nieuwsbrief gaat en of de Staten de nieuwsbrief ook kunnen ontvangen als deze nog niet is verzonden.
In aanvulling op het betoog van de heer Boerkamp, informeert spreekster hoe deel 1 van het advies, het maatwerk als strategisch instrument, zich verhoudt tot het feit dat PS op een aantal onderwerpen een wat pro-actievere rol van de provincie lijken te willen adviseren.
Voorts sluit D66 zich aan bij de vraag van de SGP waarom dit eind oktober gedateerde stuk pas nu ter bespreking voorligt.

De heer De Kruijf zet uiteen dat de PvdA nieuwsgierig is hoe hetgeen de ARK voor O-gen heeft uitpakt en of dit ertoe kan leiden dat over tien jaar positief kan worden teruggekeken op de voorgaande jaren.
De PvdA mist een begin, in de zin van hoe de Staten een en ander in samenhang met elkaar kunnen gebruiken/koppelen aan waarmee zij thans bezig zij, ook integraal tussen de commissies. Gezien het feit dat de ARK veel overleg voert met ambtenaren en ook met het College e.a., kan hij daartoe wellicht een aanzet geven.
Spreker resumeert dat de ARK wat boven het werk van de Staten zweeft. De PvdA heeft behoefte dat van wat concretere handvatten voorzien te krijgen. Spreker vreest anders het steeds eens te zijn met de ARK, maar niet in staat te zijn om er ook iets mee te doen, hetgeen de PvdA zou betreuren.

Mevrouw Eijsbroek geeft aan dat de VVD zich aansluit bij het betoog van de PvdA. De VVD zou ook specifiek terug willen zien hoe zich dat verhoudt tot de financiële middelen. De VVD is enthousiast over de gepresenteerde vorm, dat prettig leest; zij zou dit vaker op deze manier binnen de provincie willen zien.

De heer Van Kranenburg geeft aan dat de ARK de ChristenUnie heeft verrast. Het is moeilijk prioriteiten aan te geven in de aangedragen punten omdat deze allemaal boeiend zijn; wel met hele grote definities waardoor lastig te pijlen is wat er nu precies achter en onder zit, hetgeen wellicht enigszins aansluit bij wat de twee laatste sprekers aangaven.
In het voorliggende stuk schrijft de ARK bij de Omgevingsvisie over maatwerk. Dat lijkt op gespannen voet te kunnen gaan staan met ruimtelijke kwaliteiten. De ARK geeft aan dat gemeenten veel moeten investeren in de integraliteit van maatwerkoplossingen (veel deskundigheid inhuren, hoge kosten maken). Hij vraagt zich daarbij af of de gemeenten voldoende middelen hebben gereserveerd om dat waar te maken. Geïnformeerd wordt of de ARK hierbij een concreet voorbeeld heeft.
Voorts wordt bij Omgevingsvisie gemeld een plan op te stellen om de komende vijf jaar te komen tot een cultuur van integraliteitsbesef en kwaliteit. De ChristenUnie pleit er al lange tijd voor om de integraliteit van beleid te bewaken. Geïnformeerd wordt naar de achterliggende gedachte van de ARK bij die vijf jaar. De vraag is tevens of er sprake is van een relatie met de totstandkoming van de Omgevingsvisie of dat de Staten hieraan parallel aan de ontwikkelingen op het terrein van de Omgevingsvisie expliciet aandacht moeten besteden.
Bij punt 5, data, wordt aangegeven dat een concreet doel voor de provincie kan zijn om de eenzijdige verdienmodellen van airbnb.nl en booking.com te begeleiden tot lokaal investeerbare afdrachten. Verzocht wordt om een nadere toelichting.

De heer Germs vestigt de aandacht op onderdeel 3 van het voorliggende stuk, het binnendorpelijk verdichten. De VVD acht het interessant om ook naar de kwaliteit van de leefomgeving te kijken. In de provincie wonen veel mensen in dorpen. Spreker is benieuwd naar de uitwerking en zou in deze, als inwoner van een dorp, graag willen meedenken over het goed benutten van de kwaliteit binnen de dorpskern.

De heer Roncken bedankt de commissie voor de positieve reacties en suggesties. Het klopt dat spreker met het voorliggende stuk nog veel vragen oproept.
Als booking.com en airbnb.nl de aandacht gaan verleggen naar Utrecht, omdat Amsterdam vol is, dan zal de provincie moeten aangeven dat het niet alleen iets voor de Stad Utrecht moet opleveren maar tenminste voor de U10; voorts zullen in samenspraak met de provincie de voorwaarden moeten worden bepaald. Hoe dat moet is ingewikkeld, maar dat het geagendeerd moet worden lijkt spreker helder. Dat is feitelijk de strategie die hij heeft gevolgd.
Spreker staat op het standpunt dat In de Omgevingsvisie concrete zaken moeten worden geagendeerd. Als wordt voorgestaan gezamenlijk tot een goede Omgevingsvisie te komen, zal de provincie haar nek moeten durven uitsteken en concrete ambities moeten formuleren. In zijn visie heeft hij een en ander al vrij concreet gemaakt. In de PRS heeft hij bv. niet zien staan dat de, in zijn presentatie, op de kaart aangegeven witte omgeving een adres moet krijgen. Het is niet allemaal provinciegrond. Gemeenten hebben hun eigen maatwerk. De vraag is dan hoe de provincie een regionale ambitie met maatwerk gaat invullen. Volgens spreker is dit letterlijk de opgave van het decentrale beleid en de nieuwe Omgevingswet. Spreker maakt derhalve de Utrechtse opgaven zo concreet mogelijk duidelijk. Wat hij thans nog ‘Ringpark’ heeft genoemd, is in zijn visie een Utrechtse opgave. Een volgende opgave is de allure in mobiliteit.
Spreker verwacht dat de Omgevingsvisie juist heel concreet wordt, ook als het gaat om binnendorpelijk verdichten. Spreker is blij met de suggesties. Het moeten toonbeelden worden van innovatie, in de zin van wat de provincie wil met off grid woningen o.i.d. Alle vragen komen in een

antwoordfase als het maar door de Staten wordt geagendeerd. Spreker geeft mee dit nu alvast in de Omgevingsvisie op te nemen als ambitie; de Omgevingsvisie is nl. vormvrij.
Mevrouw Koelewijn memoreert dat hedenmorgen is gesproken over de opbrengst van de BOB Wonen. Er is gekeken of procesmatig meer in verbinding met gemeenten kan worden komen. In het voorliggende stuk staat een aantal thema's dat daar prima in past.
In antwoord op de vraag waarom hij als niet ICT-er iets met data wil, licht de heer Roncken toe dat hij de swipe app door ICT-ers laat ontwikkelen. Hij is er wel van overtuigd dat ruimtelijke kwaliteit een mengvorm is. Het is concreet te beïnvloeden. De perceptie van ruimtelijke kwaliteit wordt beïnvloed via die media. Het is als het ware tussen fantasie en werkelijkheid in. De provincie zal dat wel als haar instrumentarium moeten gaan beschouwen. De provincie loopt daarin beslist niet voorop.

Naar aanleiding van de opmerking dat het voorliggende stuk al in oktober 2016 is verschenen en pas nu op de agenda staat, licht de heer Poort toe dat dit te maken heeft met de volle agenda van de laatste RGW-vergadering in 2016 (november) en het feit dat voor vandaag het gesprek met de ARK gepland stond. Het stuk is echter wel direct na ontvangst al naar de commissie toegezonden.

Desgevraagd door de heer Van Leeuwen, antwoordt gedeputeerde Van den Berg dat GS altijd zelfstandig reageren op een advies van de ARK c.q. de PCL en daarbij aangeven wat zij daarmee gaan doen. PS kunnen daarop vervolgens zelf aangeven of zij zich daarbij aansluiten, dan wel daarmee anders wensen om te gaan. Het voorliggende stuk is nog niet van een reactie van GS voorzien, omdat het wordt meegenomen in het kader van de Omgevingsvisie.

De voorzitter bedankt de heer Roncken voor zijn komst en toelichting en sluit vervolgens de bespreking over dit onderwerp af. Zij draagt hierna het voorzitterschap over aan mevrouw Dekker.

Presentatie Vrijkomende Agrarische Bebouwing VAB
Mevrouw Dekker, voorzitter, heet de heren Kiewiet en Gies welkom. Zij geeft hen vervolgens het woord voor een presentatie over het leegstaand agrarisch vastgoed en de resultaten van het onderzoek.

De presentatie van de heren Kiewiet en Gies is als bijlage bij het verslag gevoegd. Kortheidshalve zij verwezen naar de inhoud.

Mevrouw Poppe merkt op in de presentatie de categorie jonge mensen te missen die van de landbouwschool afkomen en graag boer willen worden. Voor hen is het onmogelijk om in deze provincie voor een redelijke prijs aan een bedrijf te komen. De vraag is waarom deze groep buiten beschouwing is gelaten.
De heer Kiewiet memoreert te hebben aangegeven dat het rapport nog niet gereed is. Hij stelt voor dit mee te nemen in het vervolg. Tot nu toe heeft het zwaartepunt van het onderzoek met name gelegen in het uitzoeken van het feitelijke probleem; dit is derhalve de eerste stap in het onderzoek.

De heer Boerkamp vestigt de aandacht op de veranderende bedrijvigheid op agrarische bedrijven. Er wordt dienstverlening gesignaleerd. Geïnformeerd wordt of er inzicht is dat het om het geheel van de gebouwen gaat.
Voorts wordt geïnformeerd of differentiatie in gebieden zichtbaar is; gebieden die minder geschikt zijn voor toekomstige landbouw, waar het sneller dan wel minder snel gaat. Straks komen wellicht boerderijen leeg te staan op perfect geschikte landbouwgebieden en wordt er 'doorgekneuterd' op plekken waar dat wellicht niet zou moeten worden gedaan.
De heer Gies antwoordt dat het onderzoek niet zover is doorgetrokken dat op die erven ook veranderende omvang van gebouwen zichtbaar is. In de registraties is echter wel zichtbaar dat er een ander bedrijf is gevestigd; daarbij wordt verondersteld dat de gebouwen daarvoor op een of andere manier worden gebruikt of in ieder geval worden onderhouden door degene die daar zit.

De differentiatie in gebieden krijgt zeker aandacht in het rapport. Het zal per gebied en zelfs per erf verschillen. Er komen zeker erven vrij, waarbij geen belemmeringen spelen om daarop verder te boeren. De vraag is hoe daarmee kan worden omgegaan. Dat bedoelt spreker met zonering binnen een gemeente. Gemeenten kunnen daaraan richting geven door bv. aan te geven op welke plekken een functieverandering al dan niet wordt toegestaan. Dat is iets dat echt gebiedsgericht moet worden vormgegeven.

Mevrouw Broere betreurt dat zo'n negatief beeld wordt geschetst in de presentatie, terwijl zij vorige week heeft gehoord dat de groei van de agrarische export een grote rol in het herstel van de economie heeft gespeeld. Het is vorig jaar toegenomen met 5% tot € 79 mld. De PVV hecht eraan dat in dit onderzoek ook de positieve kant wordt geschetst/meegenomen.
Gedeputeerde Krol memoreert dat de Staten hebben gevraagd om nader onderzoek te doen naar de problematiek van agrarische leegstand. De onderzoekers spreken geen waardeoordeel uit. Overigens merkt spreker op dat het in de Nederlandse landbouw veel gaat om importeren en doorverkopen. De € 79 mld. is niet wat in Nederland wordt geproduceerd maar wat wordt verdiend met agrarische producten.

Mevrouw Hoek mist in de presentatie de ruimte voor ruimteregeling (1000 m2 afbreken om iets terug te kunnen bouwen). Er zijn agrariërs die allang zijn gestopt, maar er nog wel wonen en die graag bv. een aanleunwoning willen bouwen voor mantelzorg. Geïnformeerd wordt of eraan is gedacht om in dat soort situaties de 1000 m2 bij uitzondering te verlagen waardoor ze niet in het circuit komen van kostendragers om ergens anders een stal te moeten kopen die gesloopt moet worden om aan de 1000 m2 te komen. Dat is nl. een nogal schemerachtig circuit van geld verdienen. Met ingang van 2013 is een wet aangenomen dat de eerste eigenaar het recht heeft om zijn bedrijfsbestemming, dat een agrarische woning veelal heeft, om te zetten in woonbestemming. Dat kan ook in het voordeel werken voor een gestopte agrariër die weg wil of wil verkopen om in zijn pensioen te voorzien. De vraag is of dat aspect is meegenomen in het onderzoek.
De heer Kiewiet meent dat de provinciale ruimte voor ruimte regeling thans al de mogelijkheid biedt om iets af te wijken van de 1000 m2 als er sprake is van ruimtekwaliteit.
Gedeputeerde Krol voegt hieraan toe dat de regeling inhoudt dat als er 1000 m2 wordt gesloopt er 1 huis mag worden gebouwd. De regeling is volgens hem bij de herijking PRS/PRV niet veranderd d.w.z. 1000 m2 voor 1 woning en 2000 m2 voor 2 woningen.
De heer Kiewiet vervolgt dat 50PLUS aangeeft dat de wijze waarop aan sloop m2 wordt gekomen een schimmig circuit is. Het is de bedoeling dat het VAB-loket, waarvoor een pilot wordt gestart na goedkeuring, een rol gaat spelen in het samenbrengen van vraag en aanbod. In Ede wordt nu al gewerkt met een aantal gemeenten, hetgeen goed functioneert. De schimmigheid herkent spreker derhalve niet.
Mevrouw Hoek wijst op de mogelijkheid dat een agrariër de middelen niet heeft om iets anders te doen en dan afhankelijk wordt van een ander die een gebouw aanbiedt, waarmee de vrager een soort speelbal wordt van degene die aanbiedt. Dat noemt zij het schimmige gebeuren qua geld. De vraag is hoever iemand moet gaan om zijn doel te bereiken.
De voorzitter constateert dat 50PLUS vragen stelt om het beleid voor de toekomst aan te scherpen. Dit onderzoek betreft met name bestaand beleid. Het onderzoek gaat vooral over de prognose van leegstand.
Mevrouw Hoek spreekt de hoop uit dat dit toch kan worden meegenomen in dit kader en pleit voor aanbevelingen ter zake.
De heer Kiewiet zegt toe hierover expliciet wat te zullen zeggen in juni.
De heer Gies geeft aan dat 50PLUS doelt op de Wet Plattelandswoning. Deze wet is echter niet van toepassing op bedrijven die stoppen.

Mevrouw Koelewijn memoreert de presentatie van de ARK dat o.a. ook ging over de groengordels en de gebieden rond de steden. Indien naar de toekomst wordt gekeken en de kostendragers is de vraag of het niet goed is te kijken in hoeverre er functies zijn die daarmee verbinding kunnen maken.
De heer Kiewiet zegt toe die suggestie mee te nemen. Een van de deelgebieden waarnaar in het onderzoek expliciet is gekeken is de ring rond de stad. De PRS biedt daar extra mogelijkheden voor recreatieondernemers. Daarmee zal zeker iets worden gedaan.

De heer De Kruijf memoreert dat thans de mogelijkheid wordt geboden vragen te stellen en suggesties mee te geven; in juni wordt hierover vervolgens opnieuw gesproken op basis van het rapport.
Er zijn agrariërs die stoppen en boerenbedrijven die uitbreiden. Geïnformeerd wordt of de laatste categorie enigszins homogeen is verdeeld over de blijvers.
De heer Gies antwoordt dat de meeste blijvers groeien en dat dit redelijk homogeen is verdeeld over de gebieden.
De heer De Kruijf informeert of er geen grote investeerders van buitenaf 'binnendringen' ten koste van de blijvers die een plekje zoeken voor uitbreiding.
De heer Gies antwoordt dat het slechts in zeer beperkte mate voorkomt dat grote investeerders van buiten zaken overnemen.

De heer Germs stelt dat er vier speerpunten in de rapportage zijn benoemd. De VVD wacht de feitelijke uitkomst van het onderzoek met belangstelling af en is benieuwd naar de regionale verschillen. De VVD hecht aan een regionale aanpak. Een en ander moet uiteindelijk dichtbij de gemeentelijke overheid en de agrariër worden besloten.
Geïnformeerd wordt of, naast O-gen, ook de Gebiedscommissie West hierbij zal worden betrokken.
De heer Kiewiet antwoordt dat de Gebiedscommissie West hierbij uiteraard wordt betrokken. O-gen was echter al bezig met nadenken over het oprichten van een VAB-loket, waarover al een keer via de gedeputeerde een terugkoppeling heeft plaatsgevonden richting de commissie. Die voert ook een pilot uit. De regionale aanpak wordt omarmd. Spreker verwacht dat, als de pilot succesvol is, bekeken zal worden of toepassing in Utrecht West ook zinvol is.
De heer Germs zet uiteen dat de VVD enthousiast is over het idee van het VAB-loket. Dit zal goed moeten worden gefaciliteerd. Vooral de kennis zal bij elkaar moeten worden gebracht. Daarin zou Wageningen Universiteit een adviesrol kunnen spelen vanwege de aanwezige kennis en innovatieve kracht. Ook de ARK, die eveneens uit dat circuit komt, kan daarbij mooi aansluiten.
Geïnformeerd wordt of in het rapport ook aandacht zal worden besteed aan de financiering van de asbestsanering. In 2024 moet alles gesaneerd zijn. Voor de eigenaren van de desbetreffende gebouwen kan dat behoorlijk in de papieren lopen. De vraag is of daarvoor iets wordt aangereikt.
De heer Gies antwoordt dat zeker aandacht zal worden besteed aan de asbestsanering, waarvoor overigens nu ook al een aantal regelingen bestaat (financiering voor sloop, de regeling zonnepanelen erop – asbest eraf). Deze instrumenten zijn echter nog wel met name gericht op bedrijven die doorgaan. Voor hen is het interessant om daarvan gebruik te maken, omdat de investeringen ook weer kunnen worden afgetrokken. Voor bedrijven die stopen en niet meer of in beperkte mate investeren zal het een groot probleem worden. Ten behoeve van die categorie zal naar nieuwe kostendragers moeten worden gezocht; dat zou dan moeten worden gecombineerd met sloop. Met salderen wordt in feite een nieuwe kostendrager gecreëerd om de asbestproblematiek voor de stoppende bedrijven op te lossen.

De heer Van Leeuwen vestigt de aandacht op het hergebruik van vrijkomende agrarische bebouwing. Daarbij werden mogelijke nieuwe ontwikkelingen genoemd. De SGP informeert waaraan daarbij wordt gedacht.
Voorts wordt geïnformeerd of nagedacht zal worden over een ruimte voor ruimte locatie tegen een kern.
De SGP staat achter het idee van een VAB-loket en is benieuwd hoe dit zal worden ingericht.

De heer Gies antwoordt dat die nieuwe ontwikkelingen bij hergebruik van alles zou kunnen zijn. Iets dat in de afgelopen tijd regelmatig terugkomt is bv. een insectenkwekerij. Een ander voorbeeld dat op dit moment in de Achterhoek wordt uitgewerkt is 'zon op het erf'. Het realiseren van zonnepanelen op het erf/bouwblok, sloop van de bebouwing en dat meenemen in het businessmodel van die energieopwekking; dus ook in de duurzame energietransitie zijn er allerlei mogelijkheden om die stallen te hergebruiken. Daarnaast wijst spreker op de reguliere bedrijvigheid zoals opslag, recreatie & toerisme, wellness die zich op dat soort locaties kunnen vestigen. Het kan derhalve heel divers zijn. Spreker verwacht met o.a. de circulaire economie en duurzame energietransitie wel een aantal aanjagende ontwikkelingen te hebben waarmee wat met die bedrijvigheid zou kunnen worden gedaan.
In de uitwerking wordt niet zover gegaan dat een advies wordt gegeven over de wijze waarop de ruimte voor ruimte verder vorm moet worden gegeven. Wel wordt geconstateerd dat gemeenten aangeven niet te zitten wachten op extra woningen in het buitengebied. Hoe een en ander zou moeten worden uitgewerkt, is iets voor het vervolg.
De heer Kiewiet merkt, met betrekking tot de ruimte voor ruimte locatie, op aanwezig te zijn geweest bij een door O-gen georganiseerde bijeenkomst waarbij een zestal gemeenten aanwezig was. Een tweetal gemeenten had nog een dergelijke locatie omdat zij daarover in het verleden al een keer hadden nagedacht. Hij zegt toe dit punt zeker in het vervolg te zullen meenemen.

De heer De Heer geeft aan dat de getallen duidelijk laten zien dat de provincie voor een behoorlijke opgave staat, maar dat er eveneens lichtpuntjes zijn qua nieuwe kansen.
Met betrekking tot het behoud van waardevolle gebouwen, heeft spreker bij de presentatie van de boerderij van het jaar gehoord dat er wat interessante ensembles vrijkomen en dat die bedreigd worden. De boerderij kan dan nog wel worden gekocht en woonboerderij worden, maar het ensemble gaat verloren. Geïnformeerd wordt of in beeld is hoeveel stoppers cultureel historisch interessant zijn. Als het gaat om de ruimtekwaliteit, ligt de aandacht vooral op het voorkomen van verrommeling, maar het behoud van die monumentale bedrijven is ook een punt.
Over de asbestsanering is al het een en ander gezegd. Geïnformeerd wordt of het klopt dat, indien stoppers niet over de benodigde middelen beschikken om stallen die op instorten staan te slopen, de gemeente aan zet is om in te grijpen en onveilige situaties aan te pakken.
De aanpak van salderen heeft wel ongewenste gevolgen voor de markt. Als alleen maar om m2 wordt gesaldeerd dan wordt zelfs een leegstaand krot heel veel geld waard. Het kan de markt flink verstoren als alleen maar kwantitatief en niet kwalitatief wordt gesaldeerd. Als alleen maar financieel wordt gesaldeerd, bestaat de mogelijkheid dat er ineens allerlei niet duurzame oplossingen komen bovendrijven. Geïnformeerd wordt hoe wordt gegarandeerd dat ook duurzaamheid een rol speelt. De vraag is of die problematiek in beeld is.
In de visie van de ChristenUnie wordt wat eenvoudig gesteld dat de grond van een stopper wel zal worden opgekocht door een ander en er alleen naar de gebouwen behoeft te worden gekeken. Op de bijeenkomst van het NMU over duurzame melkveehouderijen kwam nl. het scenario aan bod dat intensieve veehouderijbedrijven uit Brabant grond van stoppende grondgebonden bedrijven opkopen om grondgebonden te kunnen worden; daar een keer per jaar mest oprijden maar de grond verder feitelijk niet grondgebonden wordt gebruikt. Zeker in het kader van het fosfaatplafond kunnen in deze problemen rijzen. De vraag is of de aanpak van deze problematiek iets voor de Landbouwvisie is of ook in dit onderzoek moet worden meegenomen.
De heer Gies zet uiteen dat cultuurhistorische bebouwing op dit moment nog niet concreet in het rapport staat. Hij heeft dat echter wel in een landelijk studie onderzocht. De cijfers zijn derhalve bekend en kunnen derhalve als zodanig worden meegenomen. Hij zegt toe daaraan aandacht te zullen besteden.
Het is spreker niet bekend wat de taak van de gemeente is als het gaat om de asbestproblematiek. Hij neemt aan dat zij daarin, zoals de ChristenUnie aangeeft, in voorkomende gevallen wel zullen moeten optreden op grond van veiligheid en gevaar voor de volksgezondheid.

Spreker onderschrijft de opmerking als in het kader van de aanpak van salderen alleen op de m2 wordt gestuurd. Daarop zal iets anders moeten worden bedacht. Gesteld zou kunnen worden dat alleen bepaalde gebouwen daarvoor in aanmerking kunnen komen of bepaalde regio's. Indien het gaat om gebouwen dichtbij de stad, dan zullen die op een of andere manier wel worden hergebruikt en zal vooral op het hergebruik moeten worden ingezet in plaats van op sloop. Daarin kan in de visie van spreker derhalve op verschillende manieren worden gedifferentieerd. Dat is wel een stap die nog niet is uitgewerkt en derhalve nog moet gebeuren.
In hoeverre grond door boeren van buiten de regio worden opgekocht, is niet in deze studie meegenomen. Er is gefocust op wat er de komende jaren aan gebouwen vrij gaat komen en leeg komt te staan.
De heer De Heer verzoekt het College dit in de Landbouwvisie mee te nemen. Wellicht past dit in het memo over het fosfaatplafond.
Gedeputeerde Krol kan zich voorstellen dat dit een onderwerp is waarover in het kader van de Landbouwvisie wordt nagedacht. Spreker denkt overigens dat de provinciale ruimtelijke regelgeving geen ruimte biedt aan zeer grote intensieve bedrijven, als gevolg van het feit dat de provincie nieuwvestiging en uitbreiding van intensieve bedrijven niet toestaat.
De voorzitter geeft aan dat het signaal helder is en ervoor wordt gepleit dit mee te nemen, hetgeen door gedeputeerde Krol wordt toegezegd.

De heer Van Kranenburg merkt op dat de rol van de gemeente bij de sloop van een bouwval met asbest buiten het onderzoek is gebleven. Aan het College wordt verzocht dit nader uit te zoeken. Gedeputeerde Krol zegt dit toe. De provincie kan vanuit de milieuregelgeving eenvoudig zien wie toezichthouder is in het geval van asbestproblematiek bij agrarische bedrijven.

De voorzitter bedankt de heren Kiewiet en Gies voor hun komst en inbreng. Vervolgens sluit zij de bespreking over dit onderwerp af.

2.3 Statenbrief definitief beheerplan Natura 2000 Botshol
De voorzitter memoreert dat dit onderwerp is geagendeerd op verzoek van de PvdD. De PvdD heeft tijdens deze vergadering echter aangegeven de bespreking in te trekken, op grond van de kwaliteit van de schriftelijke beantwoording, hetgeen door mevrouw Keller wordt bevestigd.

3. STATENBRIEVEN EN INGEKOMEN STUKKEN, DIE TER INFORMATIE WORDEN AANGEBODEN
3.1 Memo GS gedeputeerde Krol stand van zaken motie 86 Dierenambulances

3.2 Statenbrief Ecologische rapportages 2016

3.3 Memo GS gedeputeerde Van den Berg Participatieplan Marinierskazerne Doorn

3.4 Statenbrief afhandeling motie 85 veldwachters

3.5 Memo GS gedeputeerde Krol sauna Soesterberg

4. Sluiting
De voorzitter sluit de vergadering, onder dankzegging van ieders komst en inbreng.